

Vergaderjaar 2020–2021

34 952

Investeren in Perspectief – Goed voor de Wereld, Goed voor Nederland

Nr. 141

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 juli 2021

Zoals toegezegd tijdens het Algemeen Overleg over handelsbetrekkingen Afrika op 19 november 2020 stuur ik u een voortgangsrapportage handelsbevordering Afrika. Ook informeer ik u in deze brief over de uitvoering van de motie van de leden Weverling en Amhaouch (Kamerstuk 35 570 XVII, nr. 14) en de gewijzigde motie van de leden Kuik en Amhaouch (Kamerstuk 35 570 XVII, nr. 47).

Het afgelopen jaar heeft laten zien dat de COVID-19 pandemie, onder andere vanwege dalende grondstofprijzen en wegvallende inkomsten uit toerisme, Afrika hard heeft geraakt. Helaas is ook de goederenhandel tussen Nederland en het Afrikaanse continent harder gedaald in vergelijking met onze handel met de rest van de wereld¹. Desondanks blijft de Nederlandse inzet op handel en investeringen tussen Afrika en Nederland onverminderd groot. Het innovatieve Nederlandse bedrijfsleven kan als partner met kennis en kunde een waardevolle rol vervullen in het versterken van duurzame economische ontwikkeling en banen.

Ook de EU blijft onverminderd inzetten op het versterken van partnerschappen met Afrika. Juist in het licht van de gevolgen van de pandemie is het belangrijk om gezamenlijk te werken aan groen, inclusief en duurzaam herstel. Het bevorderen van handel, investeringen en economische ontwikkeling vormt hierin een essentieel element en is één van de vijf prioritaire thema's uit de Gezamenlijke Mededeling van de EU «*Towards a Comprehensive Strategy with Africa*» van maart 2020². Deze inzet is gericht op het creëren van duurzame banen in Afrika en biedt tegelijkertijd kansen voor Europese ondernemers. Deze thema's passen bovendien goed in een samenwerkingsverband waarin de EU en Afrika elkaar steeds meer als gelijkwaardige partners benaderen. De Europese

¹ CBS publicatie internationaliseringsmonitor Afrika, maart 2021.

² https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/communication-eu-africa-strategy-join-2020-4-final_en.pdf

en Nederlandse Afrika-inzet gericht op samenwerking en het ontwikkelen van kansen liggen in elkaars verlengde en versterken elkaar.

De zesde EU-AU Top, die vanwege COVID-19 werd uitgesteld, zal indien mogelijk begin 2022 plaatsvinden en naar verwachting in het teken staan van versterkte samenwerking op het gebied van handel en investeringen. Ook de *African Continental Free Trade Area* (AfCFTA) die op 1 januari dit jaar officieel van start ging en door de EU op technisch – en financieel vlak ondersteund wordt, biedt hiervoor aanknopingspunten. In de afgelopen maanden werden daarnaast meerdere ontmoetingen georganiseerd, onder andere het recente *High-Level EU-Africa Green Investment Forum* op 23 april en de Top over financiering van Afrikaanse economieën op 18 mei in Parijs waar de Minister-President aan deelnam. Deze initiatieven geven invulling aan een versterkt EU-Afrika partnerschap op het gebied van handel en investeringen.

Voortgang Taskforce Handelsbevordering Nederland -Afrika

Zoals in meer detail beschreven in mijn eerdere brief (Kamerstuk 34 952, nr. 113, van 3 juli 2020), bestaat de Taskforce Handelsbevordering Nederland-Afrika uit een dwarsdoorsnede van op het Afrikaanse continent actieve Nederlandse bedrijven en instellingen. De taskforce richt zich op drie doelen: een vruchtbaar publiek-privaat overleg over kansen en uitdagingen voor ondernemen in Afrika; het aanjagen van kansentrajecten voor ons MKB om concrete verdienkansen voor Nederland en Afrika te verzilveren; en het aanjagen van publiek-private partnerschappen om waardeketens in Afrika te versterken en lokale productie en inkoop door in Afrika actieve multinationals te bevorderen. Hij staat onder leiding van een vertegenwoordiger van de private sector, bijgestaan door een vertegenwoordiger van de publieke sector.

Onder de vlag van de taskforce zijn vijf kansentrajecten opgezet in negen voor Nederland beloftevolle markten in Afrika, namelijk Marokko, Egypte, Zuid-Afrika, Nigeria, Senegal, Ghana, Ivoorkust, Kenia en Ethiopië. In deze vijf kansen-trajecten zien het kabinet en het bedrijfsleven allebei export- en investerings-potentieel. Graag informeer ik u over de status en voortgang van deze vijf kansentrajecten en over publiek-private partnerschappen die onder de vlag van de taskforce worden uitgevoerd.

Kansentrajecten ter ondersteuning van het Nederlandse midden- en kleinbedrijf (MKB)

Aan de basis van een zogeheten kansentraject ligt altijd een in opdracht van de RVO uitgevoerde marktstudie die de kansen en eventuele risico's voor het Nederlandse bedrijfsleven in de desbetreffende markt(en) in kaart brengt. Deze marktstudie wordt vervolgens gepresenteerd aan ondernemers in een kansenseminar en bij voldoende interesse opgevolgd door *gerichte* vervolgstappen, zoals een gezamenlijk bezoek aan een handelsbeurs, de opzet van een handelsmissie naar potentiële klanten in de desbetreffende markt of vice versa, of ondersteuning door ambassade en RVO van een cluster bedrijven die een markt gezamenlijk wil betreden. De in de taskforce vertegenwoordigde bedrijven, overheidsorganisaties en kennisinstellingen fungeren als klankbord voor de opzet en uitvoering van de kansentrajecten.

De taskforce richt zich op kansen in die sectoren waarbij in meerdere Afrikaanse, prioritaire markten een sterke behoefte is geconstateerd aan Nederlandse oplossingen. Dit geldt momenteel voor de agrifoodsector, gezondheidszorg, afval- en circulaire oplossingen, water en duurzame energie.

Figuur 1: Overzicht beloftevolle markten en kansentrajecten Taskforce Handelsbevordering Nederland-Afrika

De uitbraak van de pandemie heeft een grote impact gehad op de handelsbevorderende activiteiten. Het exporterende bedrijfsleven bleek vanwege liquiditeitsproblemen minder genegen om risicovolle markten te betreden en de voortgang op kansentrajecten werd belemmerd onder meer vanwege reisrestricties. Dit beeld komt ook naar voren uit RVO-cijfers die laten zien dat er (ondanks de extra inspanning van de taskforce) sprake is geweest van een lichte terugval in het bereiken van ondernemers voor het Afrikaanse continent. Toch zijn er afgelopen jaar 529 ondernemers bereikt via centrale evenementen gericht op kansen in Afrika³. Langs digitale weg is het gelukt om concrete activiteiten van het Nederlandse bedrijfsleven op de volgende thema's te bevorderen en te ondersteunen:

Agrifood

In Ghana, Ivoorkust, Senegal en Nigeria zijn diverse kansentrajecten uitgevoerd voor de pluimveesector. Deze studies zijn in de zomer van 2020 gepresenteerd aan Nederlandse ondernemers. Dit heeft ertoe geleid dat twee clusters bedrijven zich willen positioneren in respectievelijk Ghana en Ivoorkust met behulp van het instrument «impactcluster» van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.⁴ Het traject in Ghana zal zich waarschijnlijk richten op het creëren van een volledig functionerende, geïntegreerde waardeketen voor pluimveevlees, die bijdraagt aan lokale productie en een beter inkomen voor pluimveehouders. Bij het traject in Ivoorkust wordt de oprichting van opfokactiviteiten onderzocht, evenals van een veterinaire laboratorium, dat zich toe zal leggen op het versterken van ziektebewakingssystemen. Ook voor Marokko wordt de mogelijkheid van een kansentraject voor de pluimveesector verkend, waarbij nauwgezet wordt bekeken of de – sinds 2019 afgenomen – vraag in Marokko naar pluimveeproducten en interesse bij het Nederlandse bedrijfsleven in deze markt voldoende omvang heeft.

³ Dit betreft cijfers van activiteiten georganiseerd door RVO. Activiteiten van posten zijn hier niet in meegenomen.

⁴ Impactclusterprojecten zijn meerjarige projecten waarbij in partnerschappen capaciteitsopbouw en kennisoverdracht in ontwikkelingslanden plaatsvindt, vaak gebruikmakend van Nederlandse kennis en technologie.

Duurzame energie 🌱

In 2020 is een start gemaakt met een kansentraject voor duurzame elektriciteit in Senegal en voor *off-grid* zonne-energie oplossingen voor Nigeriaanse huishoudens en ondernemers. In beide markten worden momenteel kansenstudies afgerond die in 2021 worden gepresenteerd aan Nederlandse ondernemers. Voor de Nigeriaanse markt wordt met een tiental Nederlandse bedrijven de mogelijkheden onderzocht voor het opzetten van een bedrijvencluster met behulp van het *Partners in Business* instrument. Eerder is een kanserapport over hernieuwbare energie in Marokko gepubliceerd, gepresenteerd en opgevolgd met deelname aan een relevante handelsbeurs. In 2020 is gestart met de verkenning van de kansen op het gebied van groene waterstof in Marokko. Tussentijdse bevindingen zijn tijdens NABC's *Digital Africa Business Days* in december 2020 gedeeld met Nederlandse ondernemers. In het najaar zullen er diverse conferenties en beurzen in Marokko plaatsvinden die – als de reisbeperkingen het toelaten – mogelijkheden bieden voor vervolgstappen.

Water 💧

Sinds 2020 positioneert de rijksoverheid, mede onder de vlag van de taskforce, het Nederlandse bedrijfsleven bij het *West African Coastal Areas Management* (WACA) programma van de Wereldbank. Dit programma ondersteunt West-Afrikaanse landen om op een duurzame manier kusterosie tegen te gaan en de leefbaarheid voor kustgemeenschappen te vergroten. Diverse Nederlandse bedrijven hebben inmiddels door de Wereldbank gefinancierde opdrachten gewonnen. Er wordt momenteel een marktstudie uitgevoerd om te inventariseren aan welke andere opdrachten Nederlandse bedrijven, kennis en financiering waarde kunnen toevoegen.

Virtuele uitgaande watermissie Marokko

Voor de verdere ontwikkeling van het kansentraject water in Marokko is van 19 t/m 22 april 2021 een virtuele missie georganiseerd over de thema's watergebruik in de landbouw, hergebruik van afvalwater en geïntegreerd watermanagement. Aan deze missie namen 16 Nederlandse bedrijven en organisaties en ruim 100 Marokkaanse deelnemers deel. Het programma was zowel gericht op het benutten van zakelijke kansen, als het identificeren van aanknopingspunten voor private sector ontwikkeling. In het kader van dit kansentraject zullen de gelegde connecties worden opgevolgd via één-op-één ondersteuning, en zodra de omstandigheden dit toe laten, met beursbezoeken en fysieke economische missies. In Marokko zijn diverse kanserapporten uitgevoerd voor Nederlandse oplossingen op het gebied van afvalwater en watergebruik in de landbouw. Nadat deze rapporten zijn gepresenteerd aan Nederlandse ondernemers, een inkomende missie heeft plaatsgevonden en een beursbezoek, is in 2021 de ondergenoemde, virtuele watermissie naar Marokko georganiseerd. In het najaar is er gelegenheid voor de Nederlandse watersector om zich te presenteren tijdens een Marokkaanse handelsbeurs.

Afval- en circulaire oplossingen ♻️

In 2019 zijn er kansenstudies uitgevoerd in Ghana en Nigeria waarvan de resultaten in 2020 zijn gepresenteerd aan Nederlandse ondernemers. In zowel Ghana als Nigeria liggen er kansen in de inzameling, verwerking en recycling van plastic. Daarnaast liggen er ook kansen voor *waste-to-energy* en het benutten van organisch afval voor commerciële doeleinden. Thans worden de mogelijkheden verkend voor de opzet van een cluster bedrijven dat de markt gezamenlijk betreedt. In Q4 2021 zal er, indien de

omstandigheden dit toelaten, een fysieke missie naar deze markten afreizen. Een in samenwerking met de Europese Commissie te organiseren handelsmissie naar Ghana is als gevolg van COVID-19 uitgesteld. In een besloten ronde tafelsessie zijn in 2021 Nigeriaanse en Nederlandse ondernemers met elkaar in contact gebracht en zijn er kansen voor samenwerking besproken.

In 2020 is een marktstudie uitgevoerd in Zuid-Afrika naar de mogelijkheden voor aansluiting tussen de lokale vraag en Nederlandse oplossingen voor afvalverwerking, recycling, alternatieve verpakkingen en circulaire toepassingen in de landbouw en is een traject gestart om een circulair business platform te ontwikkelen. In Kenia wordt momenteel ondersteuning geboden aan de Keniaanse overheid bij het realiseren van wetgeving voor uitgebreide producenten-verantwoordelijkheid, waarvan de verwachte effecten ook kansen lijken te bieden voor Nederlandse oplossingen op dit terrein.

In september 2021 zal er een digitale inkomende missie rond dit thema plaatsvinden met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en de overheid uit 7 Afrikaanse landen, waarbij lokale uitdagingen op het gebied van circulaire economie worden gekoppeld aan kansen voor Nederlandse technologie en *best practices*.

Gezondheidszorg 🏥

In Zuid-Afrika en Kenia ligt de focus van de kansentrajecten voor de Life Sciences & Health (LSH)sector op innovatieve technologieën in de gezondheidszorg. Kansens studies over *e-health* zijn tijdens de *Africa Business Week* van 25-28 mei jl. gepresenteerd. In juni 2021 is *e-health* één van de prioriteiten van de virtuele handelsmissie naar Zuid-Afrika. Als de omstandigheden het toelaten, zal er een fysieke handelsmissie gericht op kansen in gezondheidszorg naar Kenia worden georganiseerd.

Africa Business Week

Onbekend maakt onbemind: zodoende is het van belang dat bedrijven, organisaties en kennisinstellingen op een laagdrempelige manier kunnen kennismaken met de meest beloftevolle kansen op het Afrikaanse continent. De door Buitenlandse Zaken georganiseerde digitale Africa Business Week bood deze gelegenheid van 25-28 mei 2021. In samenwerking met private partners zoals VNO-NCW, NABC, FMO, de Taskforce Healthcare, brancheverenigingen FME en NWP en reeds in Afrika actieve bedrijven werd een breed programma georganiseerd, met onder andere sessies over financiering en de manier van zakendoen in de Afrikaanse prioriteitsmarkten. Daarnaast vonden vijf inhoudelijke sessies plaats over de door de taskforce aangemerkte prioriteitssectoren: agrifood, gezondheidszorg, afval- en circulaire oplossingen, duurzame energie en water. In totaal namen ruim 300 Nederlandse bedrijven deel aan de Africa Business Week. De Africa Business Week is onderdeel van de strategische programmering op de kansentrajecten en zal worden opgevolgd met sector- en landspecifieke studies, evenementen en handelsmissies.

Publiek-private partnerschappen ter ondersteuning van Afrikaanse waardeketens

In Afrika investeert Nederland substantieel in SDG 8 – het creëren van duurzame economische groei en fatsoenlijke banen – vanuit een wederzijds breed maatschappelijk en economisch belang. Het Nederlandse bedrijfsleven heeft hier immers baat bij, omdat de inzet op SDG 8 lokaal

leidt tot een ontwikkelde private sector, een opgeleide beroepsbevolking en een gunstig ondernemingsklimaat in Afrikaanse markten. In dit kader zoekt het Ministerie van Buitenlandse Zaken samenwerking op met de *Dutch Diamond*: met het Nederlandse bedrijfsleven voor hun markt-, innovatie- en investeringskracht, met NGO's voor lokale oplossingen en met kennisinstellingen voor kennisuitwisseling en onderzoek. Op deze manier kunnen er met behulp van Nederlandse kennis en kunde, gezamenlijk oplossingen worden aangeboden die bijdragen aan het verbeteren van de randvoorwaarden voor duurzame economische ontwikkeling en fatsoenlijke banen in Afrikaanse landen.

Waar nodig geeft de rijksoverheid additionele steun. Het *Challenge Fund for Youth Employment*, gericht op het creëren van werkgelegenheid voor jongeren, is bijvoorbeeld afgelopen jaar open gegaan op Egypte, Nigeria, Oeganda en Kenia voor gerichte projectvoorstellen. Met ondersteuning van de SDG-partnerschapsfaciliteit zijn in 2020 zeven nieuwe publiek-private partnerschappen (PPP's) met Nederlandse bedrijven gestart in Afrika. Een ander voorbeeld is het sinds augustus 2020 operationele *Dutch Initiative for Sustainable Cocoa* (DISCO): een partnerschap met concrete doelstellingen op het gebied van leefbaar inkomen, het beëindigen van cacao-gerelateerde ontbossing en het beëindigen van alle vormen van kinderarbeid in 2025. Ook wordt een pilot partnerschap opgebouwd met een zestal Nederlandse bedrijven gericht op het bevorderen van duurzame en inclusieve lokale inkoop van landbouwgewassen in Nigeria en Ethiopië, waarmee ook kansen voor het Nederlandse MKB worden gecreëerd.

Bredere inzet voor onze economische betrekkingen met het Afrikaanse continent

Zoals uiteengezet in de Handelsagenda⁵ richt de capaciteit voor economische diplomatie zich wereldwijd op 25 prioriteitsmarkten, waaronder Noord-Afrika, Nigeria en Zuid-Afrika. Sinds de oprichting van de taskforce is – met de opzet van vijf kansenprojecten – de inzet voor het Afrikaanse continent verbreed met de beloftevolle markten Kenia, Ethiopië, Senegal, Ghana en Ivoorkust. Daarbij wordt gewerkt met een meerjarige inzet om via *Government2Government*, *Business2Business* en *Knowledge2Knowledge* relaties te versterken en economische ontwikkeling en kansen te vergroten. Uiteraard geldt daarnaast dat het bredere Nederlandse postennetwerk op het Afrikaanse continent het Nederlandse bedrijfsleven ondersteunt.⁶ Verder hebben er in 2020 vier virtuele handelsmissies naar Afrikaanse markten plaatsgevonden naar Zuid-Afrika, Oeganda, Marokko en Senegal. Waar opportuun worden ook de banden met Afrikaanse overheden aangehaald, zoals recent gebeurde met de Nigeriaanse Ministeries van Handel en van Landbouw.

Het bredere BHOS-instrumentarium biedt het Nederlandse bedrijfsleven tal van mogelijkheden ter ondersteuning van het zakendoen in Afrika, zoals het *Dutch Good Growth Fund* (DGGF), *Small Business Innovation Research* (SBIR), Demonstratieprojecten, Haalbaarheidsstudies en Investeringsvoorbereidings-projecten (DHI), Impact Clusters en de SDG Partnerschapsfaciliteit.

⁵ Kamerstuk 30 821, nr. 72 (d.d. 5 oktober 2018).

⁶ Het gaat om ambassades in Mozambique, Angola, Zimbabwe, Rwanda, Uganda, Tanzania, Democratische Republiek Congo, Soedan, Benin, Mali, Zuid-Soedan, Algerije, Tunesië en Libië.

Een groot aantal Nederlandse bedrijven werken in groepsverband al vele jaren in Afrika in meerjarige partnerschappen aan lokale capaciteitsopbouw en kennisoverdracht. Een overgrote meerderheid van deze clusters is actief in de land- en tuinbouw sector. De Nederlandse overheid zet zich actief in om de samenwerking tussen Afrikaanse en Nederlandse agrobedrijven nog verder te versterken. De Ministeries van Buitenlandse Zaken en Landbouw, Natuurbeheer en Visserij ondersteunen in deze sector *multi-stakeholder* projecten die gericht zijn op het bevorderen van duurzaamheid en economische ontwikkeling.

Naast de reeds gememoreerde impactclusters voor de pluimveesector in Ghana en Ivoorkust, zijn dat onder meer de volgende initiatieven in respectievelijk Kenia, Egypte, Ethiopië en Nigeria: ter voorbereiding van een (fysieke) agro handelsmissie is in Kenia in 2020 een onderzoek naar het voedselsysteem gestart. Hierbij wordt gekeken naar de kansen voor Nederlandse bedrijven om voedselverspilling en -verlies in Kenia te helpen verminderen in de sectoren avocado- en mangoteelt en pluimveesector. Een ander voorbeeld betreft een cluster van Nederlandse private kennisaanbieders en lokale partners dat in Egypte adviesdiensten aanbiedt op het terrein van zilte teelt. In de loop van 2021 zijn ook in Ethiopië en Nigeria nieuwe *multi-stakeholder* programma's opgestart om daar de *Seed-NL* aanpak te implementeren. Seed-NL is een publiek-privaat samenwerkingsverband tussen onze Ministeries van Buitenlandse Zaken en Landbouw en Plantum, de brancheorganisatie van Nederlandse zaadbedrijven. Deze programma's hebben ten doel de zaaizaadsector in een doelmarkt te versterken en de productiviteit van lokale boeren te verhogen ter bevordering van de voedselzekerheid en uiteindelijk ook meer mogelijkheden voor Nederlandse bedrijven.

Relevante ontwikkelingen op het gebied van handelsliberalisatie en toegang tot de Europese markt

Op 1 januari 2021 is de implementatiefase op het gebied van goederenverkeer gestart van het eerdergenoemde AfCFTA, de grootste vrijhandelszone in de wereld. Binnen het AfCFTA behouden de Afrikaanse landen hun eigen handelsbeleid en regelgeving t.a.v. derde landen. De Afrikaanse leiders hebben daarom in december 2020 besloten te onderzoeken of er ook een douane-unie kan worden opgericht. Door de diversificatie van de handelsstromen en het stimuleren van regionale handelsstromen zal het AfCFTA de weerbaarheid van Afrikaanse economieën voor externe schokken, zoals COVID-19, vergroten. Dankzij het AfCFTA, zullen Afrikaanse bedrijven meer integreren in mondiale en regionale waardenketens en zal de groei van buitenlandse investeringen gestimuleerd worden. Een neveneffect van de AfCFTA is dat het de tariefvrije Afrikaanse zone vergroot, waarbinnen in Afrika producerende Nederlandse bedrijven hun goederen kunnen afzetten.

Voor Afrikaanse markten is de EU is nog steeds de grootste handelspartner, op de hielen gevolgd door China. Voor het Nederlandse bedrijfsleven is het van belang dat de afspraken die in het kader van de AfCFTA worden gemaakt, zoveel mogelijk in harmonie zijn met de Europese product- en voedselveiligheidsstandaarden, regels en (douane)procedures. Een dergelijke ontwikkeling zou ook de handels- en investeringsstromen tussen de beide continenten helpen bevorderen.

Nederland zet samen met de Europese Commissie en andere lidstaten in op een coherente en vraaggerichte inzet voor technische assistentie om de implementatie van de AfCFTA te ondersteunen. Ter bevordering van de regionale handel draagt Nederland verder substantieel bij aan de in dit

kader relevante *Trade Facility* van de Wereldbank en twee grote handelsfacilitatie programma's van de Wereldbank in de Hoorn van Afrika en West-Afrika. Ook draagt Nederland bij aan het *WTO Standard Trade Development Facility*, die technische assistentie verleent aan Afrikaanse landen om te voldoen aan voedselveiligheidsstandaarden voor de export naar de EU. Met het doel om op langere termijn een handelsakkoord tussen de EU en AfCFTA mogelijk te maken is er hernieuwde aandacht om de Economische Partnerschappen (EPA's) tussen de EU en Afrikaanse landen te verdiepen naar diensten en investeringen. Zo onderhandelen vier landen, Zimbabwe, Madagaskar, Mauritius en de Seychelles, sinds 2019 op hun initiatief hierover met de Europese Commissie.⁷

Bevordering markttoegang EU

Het Centrum tot Bevordering van de Import uit ontwikkelingslanden (CBI) ondersteunt, in opdracht van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, het lokale MKB in meer dan 25 landen in Afrika met de export van producten en diensten naar de Nederlandse en Europese markt. Met hulp van het CBI groeide in 2020 bijvoorbeeld de export van de Rwandese koffiëcoöperatie Impexcor, ondanks de COVID-19 pandemie, naar Europa met 150.000 euro en naar niet-Europese landen met 600.000 euro, waardoor 1.943 voltijd banen ondersteund werden. Het CBI hielp onder andere bij de ontwikkeling van een exportstrategie, diversificatie van inkomen en voorbereiding op certificering. Dit laatste resulteerde in 2020 in UTZ-certificeringen voor twee koffie was-stations, waardoor Impexcor nieuwe marktsegmenten kan aanboren. Aan dit koffiëproject nemen 13 Rwandese bedrijven deel en enkele dienstverleners.

Ondersteuning 15/15 plannen

Het kabinet geeft invulling aan de motie van de leden Weverling en Amhaouch (Kamerstuk 35 570 XVII, nr. 14), in goed overleg met VNO-NCW MKB Nederland, de NABC en andere Nederlandse private partners die op het Afrikaanse continent actief zijn. In het kader van de uitvoering van de motie, onderschrijven betrokkenen het uitgangspunt van een gelijk speelveld voor Nederlandse private partijen die actief zijn op het vlak van handelsbevordering in Afrika.

De schrijvers van de private Afrika strategie – zoals VNO-NCW MKB Nederland, de FMO en de NABC – hebben onder de noemer «15/15» vijftien mogelijke sectorale kanstrajecten in vijftien Afrikaanse markten geïdentificeerd. De publieke ondersteuning concentreert zich momenteel op de zeven op korte termijn meest kansrijke trajecten, namelijk duurzame energie en water in Marokko; pluimvee in Ghana; pluimvee in Ivoorkust; kustbescherming en energie in Senegal; en gezondheidszorg in Zuid-Afrika. Met de inzet van publieke middelen zijn derhalve marktstudies uitgevoerd en aan het Nederlandse bedrijfsleven gepresenteerd. In twee gevallen heeft dit reeds geleid tot clusters van bedrijven die zich willen positioneren op de Afrikaanse markt. Als een cluster bedrijven bereid is om te investeren in hun positionering in een specifieke markt, leidt dit geregeld tot een opdracht van de rijksoverheid aan een daarvoor geschikte private partner om die bedrijven daarbij te begeleiden. Zo is bijvoorbeeld de NABC al langer actief in drie impactclusters in Afrikaanse markten, te weten: het *Sustainable Spices* – en het *Seeds4change* impactcluster in Nigeria en het *Grow With Chicken* impactcluster in Tanzania.

⁷ Voor een overzicht van actuele ontwikkelingen met betrekking tot EPA's, zie <https://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1986>.

Daarnaast wordt op het terrein van handelsbevorderende bijeenkomsten nauw met de schrijvers van de private Afrika strategie samengewerkt, zoals tijdens twee grote virtuele bijeenkomsten voor ondernemers over marktkansen op het Afrikaanse continent: de door NABC geïnitieerde *Digital Africa Business Days* in december jl. en de door de rijksoverheid geïnitieerde *Africa Business Week* in mei jl..

De verschillende elementen van de in deze brief geschetste inzet vormen voor het huidige, demissionaire kabinet de contouren van zijn beleidsmatige, meerjarige agenda om de economische relaties met het Afrikaanse continent te verbreden en verdiepen.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A.M. Kaag